

Szkoła Demokracji. Przewodnik po programie.

Wydawca: Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10
00-666 Warszawa
tel. 22 875 85 40

Autorzy: Urszula Borkowska, Michał Tragarz
Redakcja: Małgorzata Leszko
Projekt i skład graficzny: Żaneta Strawiak

Wydanie I, Warszawa 2018
CC-BY Uznanie autorstwa 3.0
ISBN 978-83-66150-15-7
www.szkolademokracji2018.ceo.org.pl

Publikacja bezpłatna

Program Szkoła Demokracji jest realizowany
przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Program

Organizator

Finansowany ze środków
Polsko-Amerykańskiej
Fundacji Wolności

Spis treści

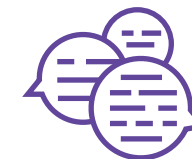
CO TO ZNACZY „DOBRY SAMORZĄD
UCZNIOWSKI”?

4

WYBORY
I KWESTIE FORMALNE

7

KOMUNIKACJA
I MEDIA

11

DZIAŁANIA UCZNIÓW
I UCZENNIC

17

PODEJMOWANIE
DECYZJI

27

UCZENIE SIĘ
I NAUCZANIE

38

PRAKTYCZNY PLANER

45

Drodzy Koordynatorzy **i Koordynatorki Zespołów Szkolnych!** **Drodzy uczniowie i uczennice!**

Bardzo się cieszymy, że zdecydowaliście się przystąpić do programu i będziecie współpracować z nami w tym roku szkolnym! Mamy nadzieję, że będzie to czas owocnych działań, które rozwiną samorządność w Waszej szkole i zwiększą udział uczniów i uczennic w jej życiu, a w efekcie młodzież częściej będzie współdecydować o swoim otoczeniu.

Oddajemy w Wasze ręce publikację wprowadzającą do programu Szkoła Demokracji, realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej (CEO), którą stworzyliśmy, aby wesprzeć Was w realizacji programu. Przeznaczona jest zarówno dla opiekunów i opiekunek zespołów, jak i uczniów i uczennic, którzy chcą zaangażować się w działania.

Przygotowaliśmy kilka materiałów, które pomogą Wam realizować wyzwania w szkole. Wyróżniliśmy 5 obszarów, które są istotne dla samorządności uczniowskiej:

- × Wybory i kwestie formalne
- × Komunikacja i media
- × Działania uczniów i uczennic
- × Podejmowanie decyzji
- × Uczenie się i nauczanie.

W publikacji każdemu obszarowi poświęcamy jeden rozdział, zawierający następujące elementy:

- idea całego obszaru,
- lista wyzwań do wyboru w danym obszarze wraz ze wskazówkami, na co zwracać uwagę podczas realizacji zadań oraz o czym pamiętać, publikując relację,
- przykłady dobrych praktyk z działań szkół z poprzednich edycji programu, które – mamy nadzieję – będą dla Was inspiracją.

Na samym końcu znajdziecie praktyczne wskazówki dotyczące planowania działań w danym roku szkolnym.

Życzymy owocnej współpracy oraz powodzenia w realizowaniu działań!
Ula i Michał

Co to znaczy dobry „samorząd uczniowski”?

Samorząd uczniowski z mocy prawa istnieje w każdej polskiej szkole. Istnieje, ale czy działa? I co to właściwie znaczy, że działa dobrze?

Zapytani o to uczniowie i nauczyciele najczęściej w odpowiedzi wymieniają różnorodne akcje i wydarzenia, które samorząd zorganizował. Oczywiście jednym z zadań samorządu uczniowskiego jest organizacja życia szkolnego, szczególnie w zakresie działań pozalekcyjnych, jednak czy sam fakt, że w szkole odbywają się akcje charytatywne, dyskoteki i koncerty, świadczy o właściwym działaniu tego organu?

Zastanówmy się nad tym, co leży u podstaw samorządności – polscy pedagodzy, teoretycy i jej pionierzy, czyli Janusz Korczak i Aleksander Kamiński, wskazywali na to, że u podstaw samorządności leży przeświadczenie, że dzieci i młodzież powinny móc decydować o samych sobie w możliwie największym stopniu. Również współcześnie mówi się o tym, że demokracja będzie działać tylko wtedy, gdy obywatele będą uczestniczyć w podejmowaniu decyzji o swoim najbliższym otoczeniu – gminie, mieście czy szkole.

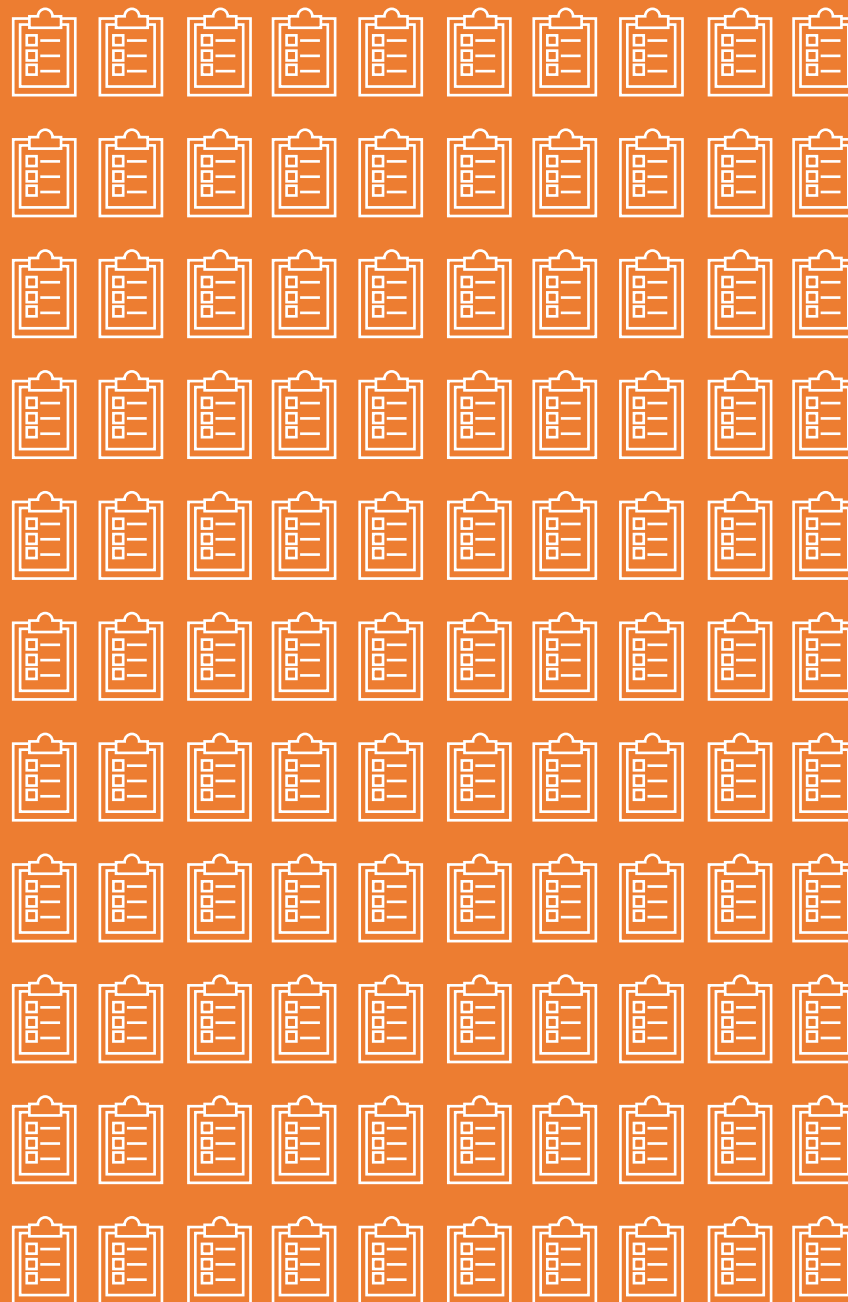
Takie założenie stoi również u podstaw programu Szkoła Demokracji – chcemy sprawić, żeby szkoła była instytucją współtworzoną przez uczniów i uczennice, swoistym laboratorium demokracji, w którym w bezpiecznych warunkach młodzi mogą nauczyć się, co znaczy współpraca, odpowiedzialność za swoje otoczenie, umiejętność wyrażania swojego zdania, dochodzenia do konsensusu.

Wierzmy, że dobry samorząd uczniowski to nie taki, który dużo robi, ale taki, który dba o to, żeby jak największa liczba uczniów i uczennic szkoły mogła w trakcie swojej nauki doświadczyć sytuacji, w których byli pytani o zdanie w ważnych dla siebie sprawach, uczestniczyli w podejmowaniu decyzji, byli odpowiedzialni za realizację konkretnych zadań.

I taki jest główny cel programu Szkoła Demokracji – wzmocnienie głosu uczniów w szkole i sprawienie, że samorząd uczniowski będą tworzyć rzeczywiście wszyscy uczniowie i uczennice szkoły.

Zachęcamy, abyście pamiętali przy wyborze i realizacji wyzwań – nie samo działanie jest, a to w czy trakcie działania udało się Wam włączyć lub zaangażować osoby, które do tej pory nie były aktywne.

Życzymy powodzenia!

WYBORY I KWESTIE FORMALNE

W szkole odbywają się wybory zgodne z demokratycznymi zasadami (powszechne, równe, bezpośrednie, z tajnym głosowaniem), wszyscy uczniowie i uczennice mają czynne i bierne prawa wyborcze. Uczniowie i uczennice znają swoich kandydatów i kandydatki oraz ich programy.

Wybierzcie do realizacji min. jedno wyzwanie – coś, co **do tej pory nie działa się w Waszej szkole!**

WYZWANIA SZKOŁY DEMOKRACJI do podjęcia w tym obszarze:

UWAGA: W przypadku obszaru WYBORY możliwe jest opisanie działań, które miały miejsce podczas wrześniejących wyborów.

1. Przeprowadzamy wybory do władz SU zgodnie z zasadami i procedurami opisanymi w poradniku CEO *Wybory do władz SU. Poradnik dla ucznia*.
2. Organizujemy debatę wyborczą pomiędzy kandydatami i kandydatkami w szkole.
3. Starsi uczniowie lub przedstawiciele władz SU organizują zajęcia na temat wyborów dla swoich młodszych kolegów.
4. Robimy przegląd dotychczasowego regulaminu SU, dostosowujemy go do naszych potrzeb i aktualnej sytuacji w szkole. Regulamin zawiera zgodną z zasadami i procedurami demokratycznymi ordynację wyborczą.
5. Tworzymy instytucję i procedury odnoszące się do łamania praw ucznia oraz konfliktów w naszej szkole (np. rzecznik praw ucznia, szkolne mediacje, procedura zgłoszenia złamania praw ucznia).

1. Przeprowadzamy wybory do władz SU zgodnie z zasadami i procedurami opisanymi w poradniku CEO *Wybory do władz SU. Poradnik dla ucznia*.

👁️ NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × W wyborach obowiązują zasady demokratyczne – wybory są powszechne, równe, bezpośrednie i przeprowadzone w tajnym głosowaniu.
- × Wszyscy uczniowie i uczennice mają prawo do głosowania i kandydowania. W szczególności: ordynacja nie ogranicza prawa do kandydowania ze względu na oceny (w tym z zachowania) ani opinię wychowawcy lub dyrektora.
- × Procedury wyborcze pozwalają zachować tajność głosu (oraz samego aktu głosowania).

👉 CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Zamieśćcie link do ordynacji wyborczej (regulaminu samorządu), czyli dokumentu zawierającego zasady głosowania.
- × Kiedy odbyły się wybory? Ile osób głosowało i jaka była frekwencja? Jeśli braliście udział w akcji Samorządu Mają Głos, umieśćcie na platformie link do relacji z głosowania.

🔍 GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Jak przeprowadzić dobre wybory? Zajrzyjcie do naszego poradnika: https://samorząd.ceo.org.pl/sites/samorząd.ceo.org.pl/files/ceo_broszura_samorząd_net_ok_0.pdf.
Jeśli chcecie sprawdzić, czy spełnacie podstawowe wymagania demokratycznych wyborów do władz SU, zapoznajcie się z kartką do grywalizacji z platformy Samorządu Mają Głos: <https://wybory.ceo.org.pl/aktualnosci/zapraszamy-do-akcji-samorzady-maja-glos,21>.

2. Organizujemy debatę wyborczą pomiędzy kandydatami i kandydatkami w szkole

👁️ NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Wszyscy kandydaci i kandydatki biorą udział w debacie.

👉 CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jak poinformowaliście uczniów i uczennice o debacie?
- × Jaki rodzaj i temat debaty wybraliście? Dlaczego?
- × Kiedy i gdzie odbywała się debata? Kto ją moderował i kto brał w niej udział?
- × Jakie pytania i wątki zostały poruszone? Czy padły jakieś nowe, ciekawe pomysły?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Jak przygotować szkolną debatę? Więcej dowiedzieć się z materiału: <https://samorząd.ceo.org.pl/material/jak-przygotowac-szkolna-debate>.

Ta prezentacja pomoże Wam zrozumieć, dlaczego warto zorganizować debatę oraz jak to zrobić: <https://samorząd.ceo.org.pl/material/debata-wyborcza-zorganizuj-przed-wyborami>.

3. Starsi uczniowie lub przedstawiciele władz SU organizują zajęcia na temat wyborów dla swoich młodszych kolegów

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

× Zajęcia są prowadzone samodzielnie przez uczniów i uczennice.

CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jak przygotowaliście się do zajęć?
- × Kiedy odbyły się zajęcia? Do jakich klas były skierowane i ile dzieci brało w nich udział?
- × Jak przebiegły?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Scenariusze o wyborach przeznaczone dla uczniów klas I-III odnaleźć można tutaj: https://samorząd.ceo.org.pl/sites/samorząd.ceo.org.pl/files/scenariusz_sd.pdf

4. Robimy przegląd dotychczasowego regulaminu SU, dostosowujemy go do naszych potrzeb i aktualnej sytuacji w szkole. Regulamin zawiera zgodną z zasadami i procedurami demokratycznymi ordynację wyborczą

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Ordynacja wyborcza zawarta w regulaminie daje wszystkim uczennicom i uczniom prawo do głosowania i kandydowania niezależnie od ocen i opinii nauczycieli; wybory są powszechne, równe, bezpośrednie i prowadzone w tajnym głosowaniu.
- × Regulamin nie zawiera zapisów sprzecznych z prawem oświatowym i statutem szkoły.
- × Regulamin SU tworzą, w miarę możliwości, sami uczniowie i uczennice.
- × Regulamin jest skonstruowany zgodnie z regułami tworzenia tekstów prawnych i napisany jest formalnym, ale zrozumiałym dla uczniów językiem.
- × Regulamin zawiera opis każdego z organów SU (np. samorządy klasowe, rada samorządów klasowych, zarząd SU, komisja rewizyjna, rzecznik praw ucznia, redakcja gazetki, inne); opisuje ich skład, sposób powoływania, zakres działania i kompetencje.

CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Podajcie link do regulaminu lub załączcie plik z jego treścią.
- × Jakie były poszczególne etapy tworzenia nowego regulaminu lub wprowadzania zmian w starym? W tym drugim wypadku podajcie co najmniej 2 przykłady wprowadzonych poprawek.
- × Jak poinformowaliście społeczność szkolną o treści nowego regulaminu lub zmianach w starym?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Jak napisać regulamin? Więcej informacji znajdziecie tutaj: <https://samorząd.ceo.org.pl/material/jak-napisac-regulamin-samorządu-uczniowskiego>.

Wzór regulaminu samorządu uczniowskiego obejrzyjcie tutaj: <https://samorząd.ceo.org.pl/material/wzor-regulaminu-samorządu-uczniowskiego>.

5. Tworzymy instytucję i procedury odnoszące się do łamania praw ucznia oraz konfliktów w naszej szkole (np. rzecznik praw ucznia, szkolne mediacje, procedura zgłoszenia złamania praw ucznia)

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Funkcję rzecznika praw ucznia pełni nauczyciel lub uczeń (rzecznikami mogą być też nauczyciel oraz uczeń jednocześnie). Jest to osoba godna zaufania, otwarta na uczniów i uczennice, gotowa bronić ich praw.
- × Funkcji towarzyszy regulamin zawierający procedury postępowania, aby kompetencje rzecznika i możliwe sposoby działania były jasno określone.

CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × W jaki sposób wybraliście rzecznika praw uczniów i jak ogłoszono wyniki głosowania?
- × Jak zdecydowaliście o treści procedury zgłoszenia łamania praw ucznia (np. czy była konsultowana z uczniami i uczennicami)?
- × Jakie procedury związane z tą funkcją są stosowane w Waszej szkole? Zamieśćcie link do regulaminu lub wgrajcie plik z odpowiednimi zapisami.

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Tego, czym zajmuje się rzecznik praw ucznia, dowiedzieć się na stronie:

<http://szkolnasamorządu.pl/index.php/gimnazjum/organizujemy-sie/szkolny-rzecznik-praw-ucznia/kim-jest-szkolny-rzecznik-praw-ucznia>.

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Wybory

Szkoła Podstawowa im. Ignacego Krasickiego w Straszynie z Oddziałami Gimnazjalnymi

WYZWANIE

Organizujemy debatę wyborczą pomiędzy kandydatami i kandydatkami w szkole.

CO?

Debata przedwyborcza.

DLACZEGO?

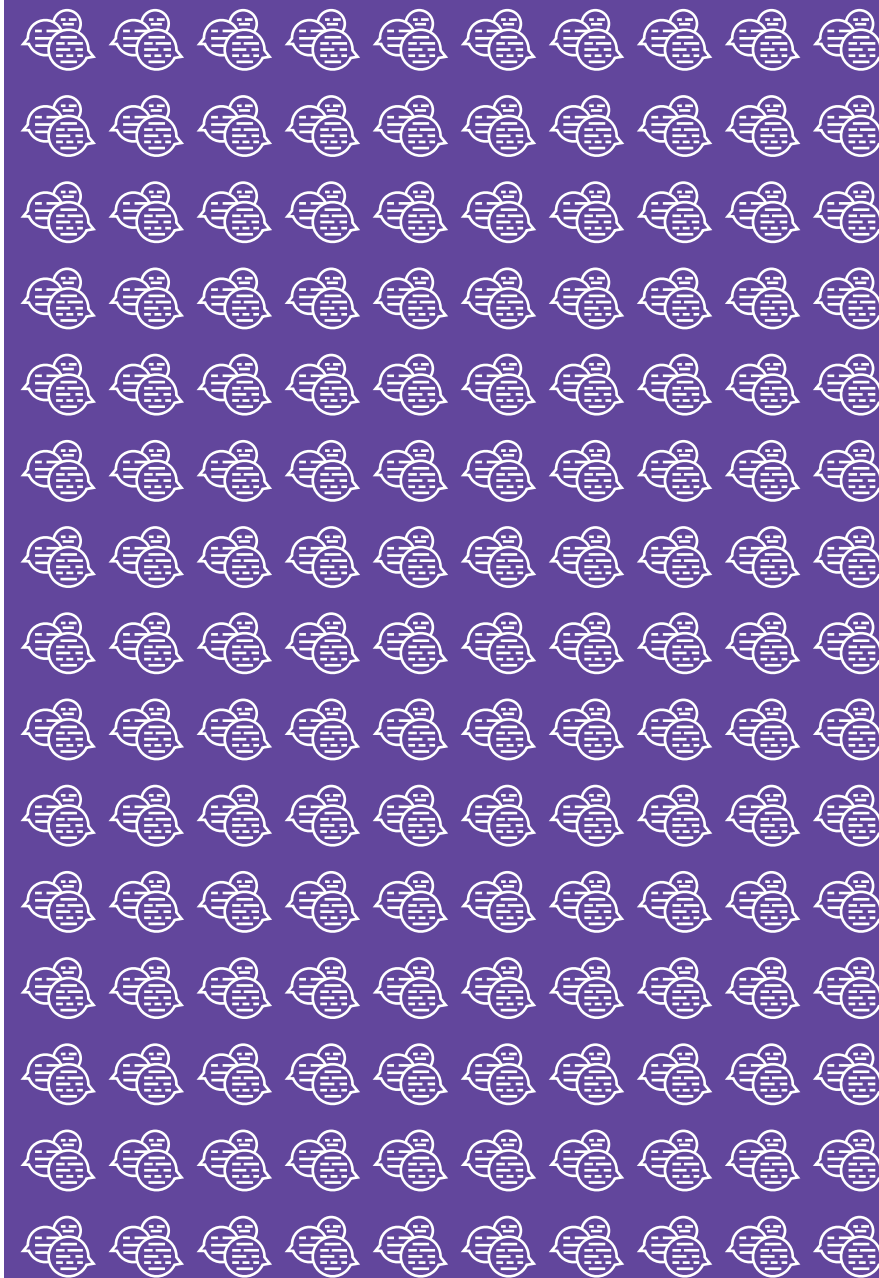
Chcemy lepiej poznać kandydatów do samorządu uczniowskiego.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Uczennice i uczniowie postanowili zorganizować dwie debaty: kandydatów do samorządu klas 4-6 i osobno do samorządu gimnazjum i klas 7. Na co dzień samorzady współpracują ze sobą.
2. Wyznaczono termin i miejsce debat: klasy 4-6 spotkały się na hali sportowej w obecności uczniów i uczennic z całej szkoły, a gimnazjum – w jednej z sal lekcyjnych (debata była otwarta dla chętnych).
3. W obydwu debatach najpierw zaprezentowali się kandydaci i kandydatki do samorządu, a następnie pozostali uczniowie i uczennice zadawali im pytania oraz komentowali wystąpienia.
4. Dyskusje dotyczyły ciekawych, ważnych dla uczennic i uczniów, niekiedy trudnych kwestii, którymi powinien zająć się samorząd w najbliższym czasie. Uczniowie słuchali się nawzajem i rozmawiali ze sobą z szacunkiem.
5. Wśród poruszonych tematów były m.in. sprawy braków w sprzęcie sportowym, tolerancji w szkole i integracji.
6. Po debacie gimnazjalnej odbyły się prawyборы.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Kandydatki i kandydaci mieli możliwość osobiście zaprezentować siebie i swój program przed wyborcami. Uczniowie i uczennice szkoły mogli osobiście poznać kandydatów i kandydatki oraz zadać im ważne pytania.
- × Rozwinięcie umiejętności komunikacyjnych.
- × Wsparcie nauczycieli i dyrekcji w organizacji wydarzenia.
- × Możliwość wysłuchania i lepszego zrozumienia poglądów innych, nauka argumentowania swojego zdania.

KOMUNIKACJA I MEDIA

Uczniowie i uczennice mogą inicjować powstawanie i prowadzić szkolne media, istnieje przynajmniej jeden środek przekazu dla społeczności uczniowskiej. Władze SU i dyrekcja dbają o to, żeby wszyscy mogli łatwo się z nimi komunikować.

**Wybierzcie do realizacji min. jedno wyzwanie
– coś, co do tej pory nie działało się w Waszej szkole!**

WYZWANIA SZKOŁY DEMOKRACJI do podjęcia w tym obszarze:

1. Tworzymy nowy uczniowski środek przekazu informacji w naszej szkole.
2. Wprowadzamy stały sposób komunikacji między uczniami i władzami.
3. Organizujemy szkolną debatę angażującą przedstawicieli całej społeczności szkolnej (uczniów, nauczycieli, dyrekcji, pracowników, rodziców) na ważny dla nas temat.
4. Wprowadzamy stały sposób komunikacji uczennic i uczniów z dyrekcją.

1. Tworzymy nowy uczniowski środek przekazu informacji w naszej szkole

👁️ NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Wszyscy uczniowie i uczennice mają prawo skorzystać z nowego narzędzia komunikacji, np. radiowęzła czy gazetki szkolnej. Każdy uczeń może posłużyć się tym środkiem przekazu w komunikacji z innymi (jeśli spełni jasno określone warunki).
- × Wybierzcie to wyzwanie tylko wtedy, gdy rzeczywiście w szkole brakuje jakiegoś medium i jest Wam ono potrzebne.

👉 CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jaki środek komunikacji wybraлиście? Dlaczego?
- × W jaki sposób działa on w praktyce?
- × Na jakich zasadach mogą skorzystać z niego uczniowie i uczennice?
- × Jak nadawane są komunikaty? Jakiego typu są te wiadomości?
- × Jak informujecie uczniów i uczennice o możliwości korzystania z nowego medium?

2. Wprowadzamy stały sposób komunikacji między uczniami i władzami SU

👁️ NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

Wyzwanie to z pozoru podobne jest do poprzedniego, ale dotyczy innej sprawy. Uczniowski środek przekazu, o którym mowa w pierwszym wyzwaniu, powinien służyć wszystkim uczniom i uczennicom, bo każdy może nadać z niego komunikat. To wyzwanie natomiast dotyczy komunikacji pomiędzy władzami SU i uczniami.

- × Komunikacja na linii władze samorządu uczniowskiego – uczniowie oraz uczennice powinna działać w dwie strony (obustronność komunikacji). Na przykład samorząd tworzy skrzynkę na pomysły dla uczniów i uczennic, a władze samorządu uczniowskiego odpowiadają na pytania, wątpliwości, problemy, pomysły i udzielają informacji zwrotnej w gazetce szkolnej. Możliwości jest wiele: ogłoszenia na tablicy w szkole lub podczas apelów, Facebook czy spotkania lub dyżury.

👉 CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jaki sposób komunikacji wybraлиście? Dlaczego?
- × W jaki sposób odpowiadacie na komunikaty uczniów i uczennic (zgłaszane pomysły, problemy, uwagi)?
- × Jak uczniowie zostali poinformowani o nowym sposobie komunikacji z władzami samorządu uczniowskiego?

3. Organizujemy szkolną debatę angażującą przedstawicieli całej społeczności szkolnej (uczniów, nauczycieli, dyrekcji, pracowników, rodziców) na ważny dla nas temat

👁️ NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Uczniowie i uczennice przeprowadzają w szkole debatę.
- × Każdy może wypowiedzieć się na forum i zabrać głos. Uczniowie uczą się argumentować, mówić wprost, wyrażać swoje myśli i dyskutować. Omawianie tematu na forum szkoły buduje zaufanie i kształtuje postawę partycypacji.

- × Temat może dotyczyć szkoły, bieżących spraw czy problemów, ale także różnych dziedzin, które Was interesują.

CO POWINIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jak poinformowaliście uczennice i uczniów o debacie?
- × Jaki rodzaj i temat debaty wybraliście? Dlaczego?
- × Jak przygotowaliście wydarzenie (zaproszenie gości, ogłoszenia, zorganizowanie miejsca, ustalenie zasad i zaplanowanie przebiegu spotkania)?
- × Kiedy i gdzie odbywała się debata? Kto ją moderował i kto brał w niej udział?
- × Jakie pytania i wątki zostały poruszone? Jakie wnioski wyciągnięto?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

O tym, jak przeprowadzić dobrą debatę, możecie przeczytać tutaj: <https://samorząd.ceo.org.pl/materialy/dla-uczniow/debaty>.

4. Wprowadzamy stały sposób komunikacji uczennic i uczniów z dyrekcją

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Stałość komunikacji. Zapewni ją ustalony, stały termin spotkań uczniów z dyrekcją lub dyżuru (np. w trzecią środę miesiąca).
- × Wiadomo, kiedy i gdzie odbywają się spotkania czy dyżury.
- × Spotkania pozwalają wprowadzać zmiany w szkole.

CO POWINIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jaki stały sposób komunikacji wybraliście?
- × Jakie terminy spotkań lub dyżurów wybraliście?
- × Jak wyglądają spotkania: co ustaliliście na jednym ze spotkań, jaki był jego przebieg, o czym rozmawialiście, jakie były wnioski lub podjęte decyzje?

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Komunikacja i media

Szkoła Podstawowa nr 29

im. Jana Kochanowskiego w Łodzi

WYZWANIE

Tworzymy nowy uczniowski środek przekazu informacji w naszej szkole.

CO?

Założenie kanału w serwisie YouTube.

DLACZEGO?

Chcemy dotrzeć do uczniów i uczennic w nowy, ciekawy sposób.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Uczniowie i uczennice postanowili założyć kanał w serwisie YouTube.
2. Rozpoczęli poszukiwania osób, które lubią zajmować się obróbką filmów oraz takich, które nie boją się kamery i potrafią ciekawie opowiadać.
3. Młodzież postanowiła stworzyć cykl samorządowych programów informacyjnych o tytule *Na lipe*.
4. W krótkich programach uczniowie prezentowali ustalenia z zebrań rady samorządu uczniowskiego, przypominali o projektach, zadaniach i akcjach samorządowych. Pod okiem opiekunki uczennice i uczniowie uczyli się korzystać z narzędzi potrzebnych do tworzenia filmików.
5. Filmiki udostępniane są także na stronie internetowej szkoły oraz w grupie samorządowej na Facebooku, dzięki czemu mogą one dotrzeć do szerokiej publiczności.
6. Usprawniono przepływ informacji między samorządem a pozostałymi uczniami i uczennicami. Ustalono stały termin spotkań rady samorządu z uczniami, by omawiać sprawy bieżące, wymieniać się pomysłami, przypominać o zadaniach i kolejnych działaniach. W spotkaniach mogli wziąć udział wszyscy uczniowie i nauczyciele.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Rozwijanie kreatywności, przełamywanie barier, nauka występowania przed kamerą i poznawania narzędzi potrzebnych do produkcji filmów.
- × Stworzenie nowego, ciekawego źródła informacji, dzięki któremu społeczność szkolna może przyswajać wiedzę w przystępny sposób.
- × Możliwość dotarcia do dużej grupy osób poprzez filmy udostępniane w serwisie YouTube. Link do kanału na YouTube: <https://www.youtube.com/channel/UCLJS8ftzamtHcJ8Ziepb9Q>

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Komunikacja i media

Zespół Szkół im. Sylwestra Kaliskiego w Górze

WYZWANIE

Wprowadzamy stały sposób komunikacji uczennic i uczniów z dyrekcją.

CO?

Wprowadzenie stałych spotkań z dyrekcją.

DLACZEGO?

Chcemy rozmawiać o sprawach szkoły z osobą, która nią kieruje, i uzyskać większy wpływ na to, co dzieje się w szkole.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Szkoła wprowadziła zwyczaj stałych spotkań samorządu z dyrekcją. Przewodnicząca samorządu ustala z dyrektorką szkoły termin spotkania i przekazuje informację samorządowi uczniowskiemu.
2. W spotkaniu uczestniczą osoby, które organizowały jakąś akcję i chcą o niej opowiedzieć lub planują działanie w najbliższym miesiącu.
3. Spotkania przebiegają według ustalonego porządku: najpierw dyrektor przedstawia, co udało się zrobić w ostatnim miesiącu, a potem pyta uczniów o plany na przyszłość i opinie w różnych kwestiach.
4. Następnie uczniowie zgłaszają swoje pomysły. Dyrektor odnosi się do nich, część akceptuje.
5. Dyrektor opowiada o inicjatywach uczniów na zebraniach z rodzicami.
6. Poza ustalonymi terminami comiesięcznych spotkań uczniowie mogą zgłosić się ze swoimi pomysłami także w innych terminach.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Każdy uczeń lub uczennica może wyjść ze swoją inicjatywą.
- × Dyrekcja jest otwarta na pomysły, uwagi i opinie uczennic i uczniów, pyta ich o zdanie.
- × Spotkania odbywają się regularnie.
- × Można zgłosić swoje pomysły także poza ustalonymi terminami spotkań.

DZIAŁANIA UCZNIÓW I UCZENNIC

Władze SU są niezależne w planowaniu i realizacji swoich przedsięwzięć, przynajmniej raz w trakcie kadencji zbierają informacje o potrzebach i pomysłach uczniów i uczennic, uwzględniają je w planowaniu swoich działań. Uczniowie i uczennice mogą liczyć na pomoc władz SU i szkoły w realizacji swoich pomysłów.

Wybierzcie do realizacji min. jedno wyzwanie
– coś, co do tej pory nie działało się w Waszej szkole!

WYZWANIA SZKOŁY DEMOKRACJI do podjęcia w tym obszarze:

1. Przeprowadzamy diagnozę potrzeb i zainteresowań młodzieży w naszej szkole, obejmującą wszystkich uczniów i uczennice, z wykorzystaniem metody innej niż ankieta. Wnioski przekładamy na konkretne działania, które umieszczamy w planie pracy.
2. Samodzielnie organizujemy działanie z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości, korzystając z pomysłów zamieszczonych na stronie niepodlegla.ceo.org.pl.
3. Organizujemy dzień/noc integracyjną dla uczniów szkoły, podczas której każda klasa jest odpowiedzialna za przygotowanie poszczególnych elementów wydarzenia.
4. Organizujemy działanie skierowane do sąsiadów z otoczenia szkoły, czyli dzień sąsiada.

1. Przeprowadzamy diagnozę potrzeb i zainteresowań młodzieży w naszej szkole, obejmującą wszystkich uczniów i uczennice, z wykorzystaniem metody innej niż ankieta. Wnioski przekładamy na konkretne działania, które umieszczamy w planie pracy

👁️ NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Diagnoza jest przeprowadzona metodą inną niż ankieta, dzięki czemu możemy zebrać pogłębione, wartościowe informacje w angażujący sposób (np. metodami animacyjnymi).
- × Diagnoza dotyczy potrzeb uczniów i uczennic szkoły, ich zainteresowań, zdolności oraz zasobów.
- × Z badania wyciągane są wnioski. Na ich podstawie planowane są konkretne działania wynikające z potrzeb uczniów i uczennic (np. jeśli brakuje miejsca do odpoczynku, można je stworzyć). Planowane są także aktywności zgodne z zainteresowaniami oraz umiejętnościami uczniów i uczennic (np. jeśli w szkole jest kilku pasjonatów projektowania, mogą oni zaaranżować przestrzeń do odpoczynku, a osoby uzdolnione plastycznie poprosić o pomoc w dekorowaniu tego miejsca).
- × W diagnozie mogli wziąć udział wszyscy uczniowie i uczennice szkoły.

👉 CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jaką metodę badania wybraliście? Dlaczego?
- × Jak zaplanowaliście diagnozę i jakie były poszczególne etapy badania?
- × Jakie były wnioski z przeprowadzonej diagnozy i jakie działania zaplanowaliście?

🔍 GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Jak przeprowadzić diagnozę metodami innymi niż ankieta podpowiadamy tutaj: <https://samorząd.ceo.org.pl/material/rozpoznanie-potrzeb-uczniow-i-uczennic-w-szkole>.

2. Samodzielnie organizujemy działanie z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości, korzystając z pomysłów zamieszczonych na stronie niepodlegla.ceo.org.pl

👁️ NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Działania na niesztampowe, oryginalne obchody 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości zainspirowane są pomysłami zamieszczonymi na stronie: <https://niepodlegla.ceo.org.pl/inspiracje>.
- × Działanie zorganizowane jest samodzielnie przez uczniów i uczennice.

👉 CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Który pomysł wybraliście? Dlaczego?
- × Jak zaplanowaliście działania w projekcie i podzieliliście się zadaniami?
- × Jak przebiegła realizacja projektu (co się wydarzyło, gdzie i kiedy)?
- × Jak, gdzie i kiedy zaprezentowaliście efekty Waszej pracy?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Zajrzyjcie do publikacji zawierającej wskazówki, jak przeprowadzić projekt na 100-lecie niepodległości w swojej szkole, oraz wiele pomysłów na niesztampowe działania:

<https://niepodlegla.ceo.org.pl/aktualnosci/premiera-nowej-publicacji-mlodych-w-akcji>.

3. Organizujemy dzień lub noc integracyjną dla uczniów szkoły, podczas której każda klasa jest odpowiedzialna za przygotowanie poszczególnych elementów wydarzenia

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Każda klasa przygotowuje jakiś element wydarzenia.

CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × W jaki sposób zdecydowaliście o formie integracji i temacie przewodnim?
- × Jakie zadania określiliście podczas planowania i jak się nimi podzieliliście (kto był odpowiedzialny za poszczególne części)?
- × Jak przebiegło wydarzenie (jaki był plan, co się wydarzyło)?

4. Organizujemy działanie skierowane do sąsiadów z otoczenia szkoły, czyli dzień sąsiada

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Wydarzenie skierowane jest do sąsiadów i ludzi z okolicy szkoły: osób spoza grona rodziców, uczniów i uczennic.
- × Na wydarzenie zaproszone są osoby, które dotychczas nie uczestniczyły w życiu szkoły. Sąsiedzi mogą brać udział w organizacji wydarzenia.

CO POWINIŃCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × W jaki sposób zaprosiliście sąsiadów na wydarzenie?
- × Jakie zadania określiliście i jak się nimi podzieliliście?
- × Jak zaplanowaliście całe wydarzenie i jak wyglądał jego przebieg (gdzie i kiedy się odbyło, co się działo, jakie zaplanowaliście atrakcje)?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

O tym, czym jest dzień sąsiada, jaki jest jego cel i jak można go zorganizować, przeczytajcie na stronie warszawskiego ruchu sąsiedzkiego: <http://inicjatywysasiedzkie.pl/nasze-akcje/dzien-sasiada/>.

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Działania uczniów i uczennic **Zespół Szkół nr 3 im. Mikołaja Reja** **w Kędzierzynie-Koźlu**

WYZWANIE

Przeprowadzamy diagnozę potrzeb i zainteresowań młodzieży w naszej szkole, obejmującą wszystkich uczniów i uczennice, z wykorzystaniem metody innej niż ankieta. Wnioski przekładamy na konkretne działania, które umieszczamy w planie pracy.

CO?

Przeprowadzenie diagnozy dotyczącej potrzeb i zainteresowań uczniów i uczennic przy pomocy dwóch metod badania; wyciągnięcie wniosków do dalszej pracy.

DLACZEGO?

Chcemy poznać zainteresowania i umiejętności uczniów i uczennic oraz zaplanować działania odpowiadające na potrzeby młodzieży, wykorzystujące jej potencjał.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Uczniowie i uczennice wybrali dwie metody, za pomocą których chcieli przeprowadzić badanie: ankietę i pudełko pomysłów.
2. Pudełko z prośbą o umieszczanie w nim uwag dotyczących działalności samorządu postawili w głównym miejscu w szkole (przed izbą tradycji). Ponadto uczniowie ogłosili tę inicjatywę we wszystkich klasach.
3. Młodzież przygotowała ankietę, dzięki której poznała opinie innych uczennic i uczniów (wykorzystano kwestionariusz zaproponowany przez CEO).
4. Pytania dotyczyły tego, co jest w szkole potrzebne, jakie talenty i umiejętności mają uczniowie i uczennice, czym zajmują się poza szkołą, czy chcą brać udział w imprezach szkolnych lub innych działaniach. Poruszono także temat słabych stron, które młodzież dostrzeża w szkole.
5. Wyznaczone osoby odwiedziły klasy i rozdały uczniom oraz uczennicomankiety.
6. Po zebraniu wypełnionych ankiet zespół przeanalizował każdą z nich i podsumował wyniki.
7. Zankietywynioskowano, że uczniowie mają wiele pomysłów, aktywnie spędzają czas po lekcjach, uprawiając sport, mają także wiele zainteresowań, takich jak psychologia, język koreański, fotografia i inne.
8. Dzięki diagnozie samorząd dowiedział się, ilu uczniów chce się angażować w poszczególne działania szkolne (np. 79 osób wyraziło zainteresowanie dokończeniem

kącika relaksu), co uczniowie lubią w szkole i chcą zachować bez zmian (np. automaty z kawą, krótkie przerwy), jakie zajęcia powinny zostać wprowadzone oraz co poprawić (zlikwidować nieprzyjemny zapach na sali gimnastycznej, zainterweniować w sprawie lepszej komunikacji autobusowej).

9. Zespół wyciągnął wnioski do dalszej pracy samorządu uczniowskiego:

- × Zadbaj o różnorodność zajęć pozalekcyjnych – w porozumieniu z dyrektorem i nauczycielami.
- × Wysłać pisma do Miejskiego Zakładu Komunikacji w sprawie poprawy komunikacji autobusowej.
- × Organizować więcej imprez integracyjnych.
- × Dokończyć prace nad kącikiem relaksu.
- × Zauważono także talenty uczniów szkoły, z których można w przyszłości korzystać.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Uczennice i uczniowie przygotowali i przeprowadzili szczegółową ankietę i dokładnie przeanalizowali jej wyniki.
- × Wyciągnęli wnioski do dalszej pracy, uwzględniając potrzeby i zainteresowania uczniów.

DOBRA PRAKTYKA **Obszar: Działania uczniów i uczennic** **Zespół Szkół nr 1 im. Władysława Orkana** **w Nowym Targu**

WYZWANIE

Tworzymy sekcje tematyczne angażujące osoby zainteresowane danym tematem lub działaniem – włączamy do nich osoby spoza władz samorządu uczniowskiego (min. 10 nowych osób dołącza do sekcji). Wyzwanie archiwalne z edycji 2017/2018.

CO?

Zorganizowanie turnieju e-sportowego przez sekcję tematyczną.

DLACZEGO?

Chcemy zorganizować działanie związane z zainteresowaniami chętnych uczniów i rozwijać wspólne pasje.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Po rozmowach międzyklasowych powołano sekcję tematyczną do spraw gier
2. Sekcja postanowiła zorganizować turniej gier e-sportowych. Uczennice i uczniowie ułożyli plany, regulaminy i harmonogram całego dnia.
3. Regulaminy zostały poprawione po skonsultowaniu ich z dyrektorem, a następnie stworzono listę chętnych graczy, wolontariuszy oraz potrzebnych rzeczy.
4. Chętne osoby zajęły się zorganizowaniem i rozstawieniem sprzętu.
5. Odbył się turniej indywidualnych i drużynowych rozgrywek, w których wzięło udział ponad 100 osób.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Działanie wyniknęło z realnych zainteresowań i potrzeb uczniów i uczennic, dzięki czemu w organizację wydarzenia włączyły się osoby, które dotąd nie angażowały się w pracę samorządu.
- × Duży odzew ze strony uczniów – zarówno ze strony graczy, jak i publiczności.
- × Możliwość integracji i wspólnego rozwijania pasji w gronie rówieśników.
- × Duża samodzielność uczniów i uczennic w zaplanowaniu turnieju i zorganizowaniu potrzebnego sprzętu, nauka współpracy.
- × Wsparcie i zaangażowanie (także udział w turnieju) nauczycieli i nauczycielek.

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Działania uczniów i uczennic

Szkoła Podstawowa im. Króla Zygmunta Augusta w Wasilkowie

WYZWANIE

Organizujemy dzień lub noc integracyjną dla uczniów szkoły, podczas której każda klasa jest odpowiedzialna za przygotowanie poszczególnych elementów wydarzenia.

CO?

Dzień Wiosny przygotowany przez uczniów i uczennice.

DLACZEGO?

Chcemy zorganizować wydarzenie, podczas którego uczniowie i uczennice będą mogli się zintegrować.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Na spotkaniu samorządu uczniowskiego zebrano wspólnie pomysły na organizację Dnia Wiosny.
2. Wśród pomysłów znalazły się: dzień bez lekcji, prowadzenie lekcji przez uczennice i uczniów, warsztaty plastyczne, olimpijka, prowadzenie lekcji dla młodszych klas, Kahoot (narzędzie do quizów edukacyjnych online), szkolny *escape room*, szkolny konkurs *Mam talent*, karaoke, pokaz mody wiosennej.
3. Pomysły przedstawiono dyrektor szkoły, a większość z nich została zaakceptowana.
4. Klasy podzieliły się zadaniami i stworzyły plan, po czym przystąpiły do przygotowań.
5. Po dwóch pierwszych lekcjach przygotowanych i prowadzonych przez uczniów i uczennice klasy czwarte uczestniczyły w warsztatach plastycznych, piąte wraz z nauczycielem muzyki wzięły udział we wspólnym karaoke, a klasy szóste i siódme – w szkolnym Kahootie i rozwiązywaniu zagadek. Chętni uczniowie grali w podchody.
6. Na sali gimnastycznej odbył się szkolny konkurs *Mam talent* dla wszystkich uczniów i uczennic, a po prezentacji uczestnicy dostali upominki i dyplomy.
7. Na koniec odbył się pokaz wiosennej mody – uczniowie z każdej chętnej klasy mieli stworzyć strój wiosenny i zaprezentować go na sali gimnastycznej.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Pomysły wymyślili uczniowie i uczennice.
- × Jasno podzielono zadania pomiędzy klasy.
- × Powstał harmonogram wydarzenia uwzględniający czas, miejsce i osoby odpowiedzialne za daną część inicjatywy.
- × Uczniów wspierali nauczyciele i dyrekcja.

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Działania uczniów i uczennic

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Nysie

WYZWANIE

Organizujemy dzień/noc integracyjną dla uczniów szkoły, podczas której każda klasa jest odpowiedzialna za przygotowanie poszczególnych elementów wydarzenia.

CO?

Filmowa noc w szkole.

DLACZEGO?

Chcemy zorganizować wydarzenie, podczas którego uczniowie i uczennice będą mogli się zintegrować.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Na spotkaniu samorządu uczniowskiego zaplanowano wydarzenie. Młodzież:
  - × Wybrała motyw imprezy spośród kilku propozycji.
  - × Wymyśliła zadania dla grup – nakręcenie krótkiego filmu na zadany temat.
  - × Wybrała sposób podziału na grupy – losowanie.
  - × Zaplanowała program wydarzenia: projekcja stworzonych filmów, ocenianie, nagroda – tort, seans filmowy.
  - × Wyodrębniła zadania oraz podzieliła je między klasy: przygotowanie sal, kolacji, śniadania, sprzętu do projekcji; wybór filmu; zgody opiekunów, dyrektor i pani wóźnej na organizację imprezy; przygotowanie tortu.
2. Zorganizowano wspólne posiłki: zebrano środki oraz z pomocą rodziców kupiono produkty.
3. W dniu wydarzenia przygotowano sale do noclegu, po czym nastąpiło oficjalne rozpoczęcie imprezy. Grupy wylosowały nazwy filmów.
4. Zespoły przygotowały scenariusze, nakręciły i zmontowały filmiki.
5. Wyświetlono filmiki, wybrano najlepszy i wręczono nagrodę – tort.
6. Uczniowie i uczennice wzięli udział w projekcji filmu.
7. Rano po śniadaniu wspólnie posprzątały salę.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Wyszczególnienie i podział zadań pomiędzy klasy na spotkaniu organizacyjnym.
- × Zaangażowanie całej społeczności szkolnej w przygotowania.
- × Umożliwienie uczniom i uczennicom wykazania się kreatywnością, stworzenia filmów i integracji.
- × Wsparcie ze strony rodziców, nauczycieli i nauczycielek oraz pracowników szkoły.

PODEJMOWANIE DECYZJI

Istotne decyzje dotyczące uczniów i uczennic są podejmowane w procesie konsultacji lub współdecydowania. Ważne dokumenty szkolne są konsultowane z reprezentantami uczniów i uczennic. Przedstawiciele i przedstawicielki młodzieży, kadry nauczycielskiej i rodziców spotykają się regularnie.

Wybierzcie do realizacji min. jedno wyzwanie
– coś, co do tej pory nie działało się w Waszej szkole!

WYZWANIA SZKOŁY DEMOKRACJI do podjęcia w tym obszarze:

1. Ważną dla społeczności szkolnej decyzję podejmujemy w procesie współdecydowania, zgodnym z opisem w materiałach CEO (w publikacji *Szkoła demokracji – praktyczny poradnik o współdecydowaniu w szkole*).
2. Wybrany fragment przestrzeni szkolnej zostaje przeorganizowany przez uczniów i dla nich (np. stworzenie kącika wypoczynku, remont sal zgodnie z zaleceniami uczniów i uczennic, mural na ścianie szkoły stworzony przez młodzież).
3. Tworzymy – formalną lub nieformalną – radę szkoły, czyli organ, w ramach którego regularnie spotykają się przedstawiciele SU, rady rodziców i rady pedagogicznej, żeby wspólnie dyskutować o bieżących sprawach szkoły.
4. Organizujemy w naszej szkole budżet partycypacyjny zgodnie z opisem zawartym w materiale CEO *Dobre praktyki z USA*. Kwota, o której przeznaczeniu decydują uczniowie i uczennice, jest nie mniejsza niż 1500 zł.

1. Ważną dla społeczności szkolnej decyzję podejmujemy w procesie współdecydowania, zgodnym z opisem w materiałach CEO (w publikacji *Szkoła demokracji – praktyczny poradnik o współdecydowaniu w szkole*)

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Wszystkie zainteresowane strony (uczniowie i uczennice, nauczycielki i nauczyciele oraz dyrekcja) osiągają rzeczywiste porozumienie w danej sprawie.
- × Wszyscy uczestnicy działania otrzymują rzetelną i wyczerpującą informację o procesie (znając jego zasady i przebieg), jak również o kwestii, której dotyczy decyzja.
- × Forma współdecydowania jest atrakcyjna i dostępna dla możliwie wielu osób oraz dostosowana do potrzeb uczestników i uczestniczek.
- × Strony uczestniczą w procesie na zasadzie partnerstwa – głos każdego uczestnika jest równy.
- × Otwartość – każdy może wziąć udział w procesie.
- × Wspólnie podjęta decyzja jest wiążąca.
- × Decydować można zarówno w tematach takich jak rozdzielenie budżetu szkolnego, wybór koloru ścian w szkole, filmu na noc filmową, miejsce wycieczki szkolnej, ale także w obszarach takich, jak zmiany w regulaminie szkoły.

CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jak przebiegał cały proces?
- × Kto brał w nim udział, na jakich zasadach?
- × Czego dotyczyła decyzja i jaki był wynik współdecydowania?
- × Czy spełniliście kryteria, które określają dobry proces współdecydowania: czy wszystkie zainteresowane strony uzyskały rzeczywiste porozumienie? Czy głos każdego był równy? Czy każdy mógł wziąć udział w procesie?
- × W jaki sposób uczestnicy procesu byli o nim informowani?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

O tym, w jaki sposób przeprowadzić proces współdecydowania, przeczytacie tutaj: <https://samorzad.ceo.org.pl/material/szkola-demokracji-praktyczny-poradnik-o-wspoldecydowaniu>.

2. Wybrany fragment przestrzeni szkolnej zostaje przeorganizowany przez uczniów i dla nich (np. stworzenie kącika wypoczynku, remont sal zgodnie z zaleceniami uczniów i uczennic, mural na ścianie szkoły stworzony przez młodzież)

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Uczniowie i uczennice organizują przestrzeń w taki sposób, by odpowiadała ich potrzebom.
- × Działanie odbywa się za zgodą dyrekcji.

CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jaki pomysł na zaaranżowanie przestrzeni wybraliście? Dlaczego właśnie ten?
- × Jak zgromadziliście potrzebne materiały?
- × Jak zaplanowaliście działania i jak przebiegały prace, kto był w nie zaangażowany?
- × Jaki był efekt Waszej pracy?

3. Tworzymy – formalną lub nieformalną – radę szkoły, czyli organ w ramach którego regularnie spotykają się przedstawiciele SU, rady rodziców i rady pedagogicznej, żeby wspólnie dyskutować o bieżących sprawach szkoły

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Spotkania przebiegają trójstronnie, czyli jednocześnie spotykają się przedstawiciele samorządu uczniowskiego, rady rodziców i rady pedagogicznej.
- × Spotkania odbywają się regularnie (najlepiej, jeśli ustalono stały termin).

CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jaki był plan i przebieg jednego z takich spotkań trójstronnych?
- × Jakie wnioski wyniknęły ze spotkania?
- × Podajcie daty przynajmniej 3 spotkań, które się już odbyły (lub ich stałą datę).

4. Organizujemy w naszej szkole budżet partycypacyjny zgodnie z opisem zawartym w materiale CEO *Dobre praktyki z USA*. Kwota, o której przeznaczeniu decydują uczniowie i uczennice, jest nie mniejsza niż 1500 zł

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Wszyscy uczniowie i uczennice mogą zgłosić swoje propozycje na wykorzystanie budżetu.
- × Każdy z nich ma możliwość głosować, na co chciałby przeznaczyć kwotę do dyspozycji w budżecie partycypacyjnym.

CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × W jaki sposób poinformowaliście społeczność szkolną o organizacji budżetu partycypacyjnego i zasadach korzystania z niego?
- × Jakie pomysły zostały zgłoszone?
- × Jak przebiegał proces wybierania pomysłów: czy były jakieś kryteria? W jaki sposób wybraliście zwycięskie projekty?
- × Jakie propozycje wygrały?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

O tym, jak zorganizować budżet partycypacyjny, dowiecie się na stronach 45-53 poniższej publikacji: http://ngos.pl/Budzet_uczniowski.pdf.

DOBRE PRAKTYKI Z USA

Obszar: Podejmowanie decyzji

Bioscience High School, Phoenix, Arizona

MATERIAŁ DO WYZWANIA:

4. Organizujemy w naszej szkole budżet partycypacyjny zgodnie z opisem zawartym w materiale CEO *Dobre praktyki z USA*. Kwota, o której przeznaczeniu decydują uczniowie i uczennice, jest nie mniejsza niż 1500 zł.

CO?

Budżet partycypacyjny

Dyrektor szkoły postanowił, że o przeznaczeniu części budżetu zadecydują uczniowie. Narzucił jedną zasadę – projekty muszą dotyczyć szkolnej społeczności. Stworzono komitet, składający się z 4 przedstawicieli każdego poziomu klas, który był odpowiedzialny za napisanie zasad i realizację budżetu. W pierwszym roku 45 uczniów złożyło łącznie 30 propozycji, z czego 18 spełniało wymagania formalne. Po promocji pomysłów odbyło się głosowanie – każdy mógł wskazać 3, czyli tyle, ile miało zostać wybranych. Uczniowie zadecydowali, aby pieniądze przeznaczyć na warsztaty ze zrównoważonego rozwoju, kolorowy atrament potrzebny, by wydrukować dekoracje na studniówkę, wymianę części w mikroskopach szkolnych.

JAK TO WPROWADZIĆ W WASZEJ SZKOLE?

1. USTALCIE ZASADY

Zastanówcie się nad zakresem projektów, sposobem ich składania (czy pomysł musi zgłosić zespół, czy wystarczy jedna osoba), które należy podać (wymaganiami formalnymi), terminem i metodą głosowania.

Pomyślcie, jaką kwotę chcecie przeznaczyć na realizację pomysłów (pieniądze mogą pochodzić z budżetu szkoły lub SU). Zasady spiszcie prostym językiem i poinformujcie o nich uczniów i uczennice.

2. POMYSŁY NA DZIAŁANIA

Wypromujcie ideę i zasady budżetu partycypacyjnego. Poproście przewodniczących klas, aby opowiedzieli o regułach zgłaszania projektów na godzinach wychowawczych. Jeśli jest taka możliwość, zorganizujecie dyskusje klasowe lub debatę szkolną o pomysłach i potrzebach.

3. WERYFIKACJA POMYSŁÓW

Po zakończeniu zbierania pomysłów przejrzyjcie wszystkie propozycje. Niektóre mogą nie spełniać wymagań formalnych. Inicjatorzy tych projektów powinni zostać jasno poinformowani, dlaczego zostały wykluczone. Zastanówcie się czy, nie chcecie dać szansy na wprowadzenie zmian we wniosku i dopuszczenie go do głosowania.

4. PROMOCJA

Opublikujcie listę wszystkich pomysłów, na które będzie można głosować. Zadbajcie, aby informacja wisiała w szkole oraz znalazła się w mediach szkolnych. Pomysłodawcy konkretnych projektów powinni zadbać o ich promocję – plakaty, ulotki, wydarzenia na Facebooku.

5. GŁOSOWANIE

Głosowanie może odbywać się poprzez ankietę online i trwać kilka dni.

6. WYNIKI

Jeśli zdecydowaliście się na głosowanie online, sprawdźcie, czy wszystkie głosy są ważne (nikt nie może zagłosować 2 razy). Wyniki opublikujcie w taki sposób, by każdy miał szansę się z nimi zapoznać

7. REALIZACJA

Pamiętajcie, że zwycięskie projekty muszą zostać zrealizowane i odpowiadają za to władze SU i dyrekcja.

DLACZEGO WARTO TO WPROWADZIĆ?

- × Uczniowie i uczennice poznają w praktyce mechanizm budżetu partycypacyjnego.
- × Projekty w szkole realizowane są z inicjatywy uczniów i odpowiadają na ich potrzeby.
- × Uczniowie i uczennice mają większe poczucie wpływu na to, co się dzieje w szkole.
- × Wszyscy uczniowie i uczennice mają możliwość zagłosowania.

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Podejmowanie decyzji **Gimnazjum nr 27 z Oddziałami Integracyjnymi** **w Sosnowcu**

WYZWANIE

Ważną dla społeczności szkolnej decyzję podejmujemy w procesie współdecydowania, zgodnym z opisem w materiałach CEO.

CO?

Decyzja dotycząca rozdysponowania pieniędzy pochodzących z młodzieżowego budżetu obywatelskiego.

DLACZEGO?

Chcemy wspólnie podjąć decyzję dotyczącą wydatkowania otrzymanej kwoty i dać wszystkim w szkole możliwość udziału w tym procesie.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Miasto Sosnowiec przeznaczyło część budżetu na sfinansowanie zadań zgłoszonych przez uczennice i uczniów. Młodzież miała zdecydować o wydaniu kwoty 6060 zł dla klas 4-7 i takiej samej dla klas gimnazjalnych.
2. Uczniowie i uczennice zorganizowali lekcje informacyjne. Na zajęciach z wychowawcą mogli dokładnie się zapoznać z regulaminem młodzieżowego budżetu obywatelskiego, a od opiekuna MBO uzyskać dodatkowe wyjaśnienia.
3. Propozycję zadania z towarzyszącym uzasadnieniem mógł zgłosić każdy uczeń pod warunkiem, że do swojego pomysłu przekonał przynajmniej 15 rówieśników, opracował wstępny kosztorys, a zadanie było zgodne ze statutem szkoły.
4. Komisja konsultacyjna składająca się z dyrektora szkoły, dwojga nauczycieli, dwojga uczniów i przedstawiciela Młodzieżowej Rady Miasta oceniła zgłoszone zadania i stworzyła listę pozytywnie zaopiniowanych projektów (odrzucono te niezgodne z regulaminem).
5. Następnie uczennice i uczniowie promowali pozytywnie zaopiniowane projekty za pomocą dostępnych środków (np. plakaty, prezentacje, dyskusje na lekcjach, rozmowy).
6. Podczas kilkudniowego głosowania każdy uczeń dostawał specjalną kartę, na której zaznaczał jeden wybrany projekt.
7. Nad przebiegiem głosowania czuwała komisja, która po zakończeniu przeliczyła głosy i ogłosiła zwycięskie projekty.
8. Informacja o wynikach głosowania została przekazana uczniom i uczennicom za pośrednictwem gazetki i strony internetowej szkoły.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Zaangażowanie w proces współdecydowania całej społeczności szkolnej.
- × Poinformowanie o działaniu na lekcjach informacyjnych.
- × Jasne zasady zgłaszania projektów.
- × Możliwość przedstawienia swojego pomysłu przez wszystkich uczniów i uczennice.
- × Czas na promocję pozytywnie zatwierdzonych projektów.
- × Możliwość zagłosowania na wybraną propozycję przez każdego z uczniów.
- × Poinformowanie o wynikach dostępnymi kanałami informacyjnymi.
- × Klarowność procesu i zasad wybierania projektów.

DOBRA PRAKTYKA **Obszar: Podejmowanie decyzji** **Zespół Szkół nr 3 im. Mikołaja Reja** **w Kędzierzynie-Koźlu**

WYZWANIE

Wybrany fragment przestrzeni szkolnej zostaje przeorganizowany przez uczniów i dla nich (np. stworzenie kącika wypoczynku, remont sal zgodnie z zaleceniami uczniów i uczennic, mural na ścianie szkoły stworzony przez młodzież).

CO?

Stworzenie kącika relaksu w szkole przez uczniów i uczennice.

DLACZEGO?

Chcemy samodzielnie tworzyć przestrzeń, w której przebywamy.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Uczennice i uczniowie wyrazili potrzebę stworzenia miejsca do odpoczynku, relaksu. Pomysł został przedstawiony dyrekcji, która wyraziła zgodę na jego realizację i wskazała miejsce, które mogłoby zostać zagospodarowane przez uczniów i uczennice.
2. Wspólnie zaplanowano i zdecydowano, jak zagospodarować przestrzeń przeznaczoną na kącik relaksu. Postanowiono zrobić kanapy z palet.
3. Na zebraniu rady rodziców przewodniczący rady samorządu uczniowskiego poprosił rodziców o pomoc w zebraniu potrzebnych materiałów: desek, farb, materacy i materiałów na poszewki.
4. Uczennice i uczniowie szlifowali i malowali palety, a potem z pomocą konserwatorów łączyli je, tworząc kanapy.
5. Młodzież zgromadziła też materiały na poszewki (część pozyskano z zasobów szkoły, wykorzystując stare zasłony, część zakupiono w sklepie z ubieranych wcześniej pieniędzy). Dorośli pomogli uszyć poszewki na palety.
6. Grupa ukończyła tworzenie kącika relaksu, montując we wnęce poduszki i umieszczając w tej przestrzeni kanapy.
7. 24 kwietnia odbyło się oficjalne otwarcie kącika relaksu i sali SiestaRej, czyli sali gier. W wydarzeniu uczestniczyli zaproszeni goście, media i cała społeczność szkolna. Były dyplomy i podziękowania.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Podjęcie decyzji o zagospodarowaniu przestrzeni zgodnie z potrzebami uczniów i uczennic.
- × Umiejętność zorganizowania potrzebnych materiałów i zaplanowania prac.
- × Duże wsparcie od strony rodziców, współpraca z nimi.
- × Sukces tego działania zmotywował uczniów do dalszych prac – utworzenia sali gier.

Film z otwarcia kącika relaksu: <https://www.youtube.com/watch?v=IJF7ZUzE5Bk&feature=youtu.be>

DOBRA PRAKTYKA **Obszar: Podejmowanie decyzji** **Szkoła Podstawowa nr 1 im. św. Kazimierza** **w Kartuzach**

WYZWANIE

Organizujemy w naszej szkole budżet partycypacyjny zgodnie z opisem zawartym w materiale CEO *Dobre praktyki z USA*. Kwota, o której przeznaczeniu decydują uczniowie i uczennice, jest nie mniejsza niż 1500 zł.

CO?

Wspólne podjęcie decyzji dotyczącej celu przeznaczenia funduszy otrzymanych od dyrekcji.

DLACZEGO?

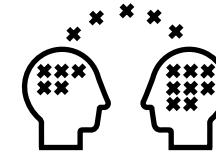
Chcemy wspólnie podjąć decyzję ważną dla uczniów i uczennic.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Dyrektor przeznaczył 1000 złotych na realizację pomysłów uczniów w ramach budżetu uczniowskiego.
2. Zespół projektowy przygotował regulamin budżetu samorządu uczniowskiego oraz harmonogram działań, który opublikował na grupie szkoły na Facebooku.
3. Przewodniczący klas przeprowadzili na godzinach wychowawczych dyskusję nad potrzebami uczniów i sporządzili listę propozycji zadań do sfinansowania w ramach budżetu uczniowskiego.
4. Na kolejnym zebraniu rady samorządu uczniowskiego wspólnie wybrano 3 propozycje, spośród których uczniowie i uczennice szkoły mieli wybrać jedną.
5. Przeprowadzono ogólnoszkolne głosowanie z zachowaniem wszystkich demokratycznych procedur. Uczennice i uczniowie mogli zagłosować na sprzęt sportowo-rekreacyjny na korytarzu (bokserski worek treningowy oraz rowerek stacjonarny), ławki na korytarzu (około 10 siedzisk) lub przeniesienie sklepiku i organizację kawiarenki w świetlicy.
6. Komisja policzyła głosy – okazało się, że wygrała ostatnia propozycja.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Wszyscy uczniowie i uczennice mogli zaproponować swoje pomysły podczas dyskusji w klasach, a następnie zagłosować na wybraną propozycję.
- × Podczas dyskusji w klasach doszły do głosu potrzeby uczniów, na które nikt wcześniej nie zwrócił uwagi.
- × Dyrektor wykazał inicjatywę, wyszedł naprzeciw potrzebom uczniów i uczennic oraz zdecydował się odpowiedzieć na niektóre z nich poza ramami budżetu uczniowskiego.

UCZENIE SIĘ I NAUCZANIE

Kryteria oceniania są znane i rozumiane przez uczniów. Wewnątrzszkolny system oceniania został poddany konsultacjom z uczniami i uczennicami. Nauczyciele i nauczycielki włączają uczniów i uczennice w proces oceniania i udzielania informacji zwrotnej.

Wybierzcie do realizacji min. jedno wyzwanie
– coś, co **do tej pory nie działa się w Waszej szkole!**

WYZWANIA SZKOŁY DEMOKRACJI do podjęcia w tym obszarze:

1. Badamy, czy uczniowie i uczennice rozumieją, za co i jak są oceniani na lekcjach. Wnioski przedstawiamy nauczycielom i opracowujemy konkretne propozycje do wprowadzenia w życie.
2. Organizujemy dyskusje klasowe lub szkolne o tym, co nas motywuje do nauki. Wnioski przedstawiamy nauczycielom i opracowujemy konkretne propozycje do wprowadzenia w życie.
3. Organizujemy ogólnoszkolne konsultacje zasad wewnątrzszkolnego oceniania lub programu wychowawczego szkoły.
4. Organizujemy szkolenie z metod oceniania kształtującego dla rady pedagogicznej naszej szkoły (można skorzystać z oferty CEO). Zachęcamy przynajmniej dwoje nauczycieli, którzy do tej pory nie stosowali elementów oceniania kształtującego, do wprowadzenia ich na swoich lekcjach.

1. Badamy, czy uczniowie i uczennice rozumieją, za co i jak są oceniani na lekcjach. Wnioski przedstawiamy nauczycielom i opracowujemy konkretne propozycje do wprowadzenia w życie

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Badanie może być przeprowadzone z użyciem ankiety lub innych metod.
- × Z badania wyciągane są wnioski, które następnie przedstawiane są nauczycielom i nauczycielkom.
- × Uczniowie i uczennice wspólnie z nauczycielami i nauczycielkami wypracowują konkretne propozycje zmian, które pomogą uczniom lepiej zrozumieć system oceniania, a co za tym idzie – efektywniej się uczyć (np. można wprowadzić elementy oceniania kształtującego na lekcjach).
- × Działania są odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby uczniów i uczennic w zakresie oceniania.

CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Z jakiego narzędzia korzystaliście, prowadząc badanie? Dlaczego je wybraliście?
- × Kiedy odbyło się badanie i ile osób wzięło w nim udział?
- × Jakie były wnioski z badania?
- × Kiedy i w jaki sposób przedstawiliście wnioski nauczycielom oraz jakie konkretne propozycje zmian opracowaliście?
- × Jak poinformowaliście uczniów i uczennice o zmianach, które mają być wprowadzone w życie?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

Jeśli szukacie ciekawych metod i narzędzi do badań, warto zerknąć tutaj:

<https://samorząd.ceo.org.pl/material/rozpoznanie-potrzeb-uczniow-i-uczennic-w-szkole>.

2. Organizujemy dyskusje klasowe lub szkolne o tym, co nas motywuje do nauki. Wnioski przedstawiamy nauczycielom i opracowujemy konkretne propozycje do wprowadzenia w życie

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Każdy uczeń i uczennica ma możliwość wypowiedzieć się w dyskusji.
- × Opierając się na wnioskach z dyskusji, tworzymy zestaw propozycji działań motywujących uczniów i uczennice do nauki.

CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jak poinformowaliście uczniów i uczennice o dyskusjach?
- × Kto prowadził dyskusje? Gdzie i kiedy się odbywały?
- × Jaki był ich przebieg i jakie wnioski wyciągnęliście?
- × W jaki sposób przedstawiliście wyniki dyskusji nauczycielkom i nauczycielom?
- × Jakie konkretne propozycje zmian opracowaliście?
- × Jak poinformowaliście uczniów i uczennice o planowanych zmianach i działaniach?

3. Organizujemy ogólnoszkolne konsultacje zasad wewnątrzszkolnego oceniania lub programu wychowawczego szkoły

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ PODCZAS, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × Każdy uczeń i uczennica może wziąć udział w konsultacjach.
- × Wnioski z konsultacji są uwzględniane i za zgodą dyrekcji wprowadzane są potrzebne zmiany.

CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Jak poinformowaliście uczniów i uczennice o konsultacjach?
- × W jaki sposób je przeprowadziliście?
- × Jakie były wnioski z konsultacji?
- × Jakie zmiany zostały wprowadzone?
- × Jak poinformowaliście uczniów i uczennice o tych zmianach?

GDZIE ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI?

O tym, jak przeprowadzić dobre konsultacje, przeczytacie więcej w naszym poradniku: https://samorząd.ceo.org.pl/sites/samorząd.ceo.org.pl/files/szkola_demokracji_praktyczny_poradnik_o_wspoldecowaniu_w_szkole.pdf.

4. Organizujemy szkolenie z metod oceniania kształtującego dla rady pedagogicznej naszej szkoły (można skorzystać z oferty CEO). Zachęcamy przynajmniej dwoje nauczycieli, którzy do tej pory nie stosowali elementów oceniania kształtującego, do wprowadzenia ich na swoich lekcjach

NA CO ZWRÓCIĆ UWAGĘ, REALIZUJĄC WYZWANIE?

- × W efekcie działań co najmniej dwoje nauczycieli wprowadza co najmniej jeden element oceniania kształtującego na swoich lekcjach.

CO POWINNIŚCIE NAPISAĆ W RELACJI?

- × Kiedy i gdzie zostało zorganizowane szkolenie? Kto je prowadził i ile osób wzięło w nim udział?
- × W jaki sposób zachęciliście nauczycielki i nauczycieli do stosowania elementów oceniania kształtującego?
- × Na jakich przedmiotach (przynajmniej dwóch) zostały wprowadzone elementy oceniania kształtującego?
- × Jakie elementy oceniania kształtującego zostały wprowadzone na poszczególnych lekcjach?

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Uczenie się i nauczanie

Szkoła Podstawowa im. Macieja Rataja w Karczmiskach

WYZWANIE

Organizujemy dyskusje klasowe lub szkolne o tym, co nas motywuje do nauki. Wnioski przedstawiamy nauczycielom i nauczycielkom i opracowujemy konkretne propozycje do wprowadzenia w życie.

CO?

Badanie motywacji uczniów i wypracowanie systemu motywacyjnego.

DLACZEGO?

Chcemy sprawdzić, co motywuje uczniów i uczennice do nauki, oraz zaplanować rozwiązania, które zwiększą motywację młodzieży w przyszłości.

CO WYDARZYŁO SIĘ KROK PO KROKU?

1. Każda klasa przeprowadziła dyskusję „Co nas motywuje do nauki?”
2. Wnioski zostały przedstawione na plakatach wywieszonych w szkolnym korytarzu.
3. Zaplanowano opracowanie i wprowadzenie w życie rozwiązań, które stanowiłyby System Motywacyjny w naszej szkole.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Umożliwienie wszystkim uczniom i uczennicom wypowiedzenia się dzięki rozmowom w każdej klasie; przedstawienie wniosków w formie czytelnych i ciekawych plakatów.
- × Poznanie motywatorów uczenia się oraz zrozumienie, że wewnętrzne bodźce oraz wyznaczone cele i ich realizacja są ważniejsze od obiecanych prezentów.
- × Zrozumienie przez młodszych członków społeczności szkolnej, że motywacja zewnętrzna w postaci prezentów i nagród wystarcza tylko na chwilę, a najważniejsza jest osobista motywacja do działania.

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Uczenie się i nauczanie

Gimnazjum Publiczne z Oddziałami Integracyjnymi w Mircu

WYZWANIE

Organizujemy dyskusje klasowe lub szkolne o tym, co nas motywuje do nauki. Wnioski przedstawiamy nauczycielom i nauczycielkom i opracowujemy konkretne propozycje do wprowadzenia w życie.

CO?

Współdecydowanie o stworzeniu systemu motywowania uczniów i uczennic do nauki.

DLACZEGO?

W szkole brakowało systemu motywowania dostosowanego do potrzeb uczniów i uczennic.

CO SIĘ DZIAŁO KROK PO KROKU?

1. Powstał zespół, którego celem było opracowanie nowego systemu motywowania do nauki – w jego skład weszły osoby reprezentujące uczniów, uczennice i nauczycieli, nauczycielki.
2. Rozpoczęto od zebrania opinii od społeczności szkolnej. Na korytarzu zawieszono sznurki z kartkami w kształcie chorągiewek. Wszyscy mogli wyrazić swoją opinię poprzez zapisanie na kartce odpowiedzi na pytanie: co motywuje mnie do nauki?.
3. Odpowiedzi zostały opracowane przez zespół, a następnie poddane konsultacjom klasowym. Uczniowie i uczennice dyskutowali o tym, które z pomysłów najbardziej im odpowiadają.
4. Opinie uzyskane w debatach w klasie zostały przeanalizowane przez zespół i na tej podstawie wybrano pomysły, które zostały wprowadzone w życie.
5. Wprowadzono następujące propozycje: immunitet uczniowski (dla osób uzyskujących min. 50 ocen bardzo dobrych i celujących – możliwość trzykrotnego zwolnienia z odpowiedzi i kartkówek); obniżenie średniej ocen, od której uczniowie i uczennice otrzymują nagrody; promowanie osiągnięć uczniów i uczennic w innych dziedzinach niż nauka na specjalnej tablicy, żeby większa część młodzieży mogła być doceniona.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Wykorzystanie różnorodnych metod zbierania opinii (flagi, dyskusje w klasach).
- × Zaangażowanie w podejmowanie decyzji całej społeczności szkolnej.
- × Współdecydowanie o temacie ważnym dla wszystkich uczniów i uczennic.

DOBRA PRAKTYKA

Obszar: Uczenie się i nauczanie

Gimnazjum im. Czesława Miłosza

w Topoli Królewskiej

WYZWANIE

Tworzymy kryteria oceniania i udzielania informacji zwrotnej (wyzwanie archiwalne).

CO?

Włączanie uczniów i uczennic w tworzenie kryteriów oceniania i udzielania informacji zwrotnej.

DLACZEGO?

Żeby uczniowie i uczennice współtworzyli swój proces uczenia się, a ocena służyła ich rozwojowi.

CO SIĘ DZIAŁO KROK PO KROKU?

1. Zasady oceniania na każdym przedmiocie wiszą na tablicy w każdej klasie, zatem wszyscy mają do nich dostęp na bieżąco.
2. Na wszystkich przedmiotach wprowadzony jest system udzielania informacji zwrotnej uczniom i uczennicom.
3. Uczniowie i uczennice ustalają nacobezu (kryteria sukcesu) do sprawdzianów – współdecydują o tym, co powinni umieć i wiedzieć oraz na jakiej podstawie będą oceniani.
4. Wprowadzono ocenę koleżeńską. Uczniowie i uczennice sprawdzają sobie nawzajem sprawdziany i kartkówki na podstawie wcześniej ustalonych kryteriów.
5. Uczniowie i uczennice gimnazjum przygotowali również lekcję opartą na zasadach oceniania kształtującego dla dzieci z przedszkola.
6. W szkole nie ma niezapowiedzianych kartkówek.
7. Raz w roku każda klasa bierze udział w sondzie „Co nam pomaga, a co przeszkadza się skutecznie uczyć” – anonimowe odpowiedzi umieszczane są na karcie papieru. Następnie nauczyciele i nauczycielki analizują odpowiedzi.
8. Przeprowadzono konsultacje zapisów wewnątrzszkolnego systemu oceniania poprzez dyskusje w klasach, z których wyniki zebrano na spotkaniu władz samorządu uczniowskiego i przedstawiono radzie pedagogicznej. Wprowadzono m.in. zakaz zadawania prac domowych na weekendy.

JAKIE SĄ MOCNE STRONY TEJ DOBREJ PRAKTYKI?

- × Stosowanie wielu elementów oceniania kształtującego w szkole – cele lekcji, nacobezu, informacja zwrotna, ocena koleżeńską.
- × Konsultacje WSO objęły ogół uczniów i uczennic w szkole.
- × Uczniowie i uczennice sami stosują metody oceniania kształtującego, przygotowując lekcje dla przedszkolaków!

PRAKTYCZNY PLANER

Jak zaplanować pracę w programie

Szkoła Demokracji?

KROK 1. USTALCIE STAŁY TERMIN SPOTKAŃ GRUPY PROJEKTOWEJ

Dzięki temu będzie mogli na bieżąco podejmować decyzje, monitorować przebieg poszczególnych wyzwań i planować kolejne działania.

KROK 2. WYBIERZCIE WYZWANIA

W każdym obszarze wybierzcie wyzwania, które zrealizujecie. Przedyskutujcie tę kwestię.

KROK 3. (PO)INFORMUJCIE SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNĄ

Celem programu jest między innymi angażowanie jak największej grupy uczniów i uczennic w działania, dlatego warto poinformować rówieśników o udziale w programie oraz znaleźć sposób komunikacji, który posłuży Wam do informowania o poszczególnych działaniach. Warto ich włączać w akcje – muszą o nich wiedzieć. O sposobach komunikacji więcej znajdziecie w obszarze KOMUNIKACJA I MEDIA.

KROK 4. PLANOWANIE WYZWANIA – SPOTKANIE W CELU USTALENIA ZADAŃ, TERMINÓW I PODZIAŁU OBOWIĄZKÓW

Gdy wybierzecie wyzwanie, zorganizujcie spotkanie, na które zaprosicie wszystkich chętnych do jego realizacji, także spoza zespołu projektowego. Wypiszcie zadania do zrealizowania w projekcie. Warto zrobić tabelkę, w której wypiszecie zadania główne podzielone na trzy etapy - przygotowanie, przebieg i podsumowanie. W każdym zadaniu głównym wypiszcie konkretne działania do zrealizowania, a do każdego działania: osoby odpowiedzialne za nie, termin, osoby dodatkowe, które chcą się w nie włączyć, potrzebne materiały i informacje o jego wykonaniu. Koniecznie skorzystajcie z naszych wskazówek zawartych w poradniku przy każdym wyzwaniu.

KROK 5. PRZEPROWADZENIE I MONITOROWANIE PRZEBIEGU ZADANIA

Sprawdzajcie na bieżąco, jak przebiega ustalony plan pracy.

KROK 6. PISANIE RELACJI

Wyznaczcie osobę odpowiedzialną za napisanie relacji i umieśćcie relację na platformie.

Poniżej przykładowa tabelka do wyzwania pomocna w planowaniu – KARTA WYZWANIA

Nazwa obszaru	
Nazwa wybranego wyzwania	
Cel działania Co chcemy osiągnąć?	

Działanie, które zrealizujemy w ramach wyzwania	
Osoby, które biorą udział w realizacji (spoza zespołu projektowego)	

Następnie wyróżnijcie zadania główne i każde podzielcie na konkretne zadania do zrealizowania. Do działań wyznaczcie elementy wymienione w **Kroku 4**. Powodzenia!

ORGANIZATOR: CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

CEO to niezależna instytucja edukacyjna, działająca od 1994 roku. Upowszechniamy wiedzę, umiejętności i postawy kluczowe dla społeczeństwa obywatelskiego. Wprowadzamy do szkół programy, które nauczycielkom i nauczycielom pozwalają lepiej i skuteczniej uczyć, a młodym ludziom pomagają zrozumieć świat, rozwijają krytyczne myślenie, wiarę we własne możliwości, zachęcają do angażowania się w życie publiczne i działania na rzecz innych. Obecnie realizujemy blisko 30 programów adresowanych do szkół, kadry pedagogicznej oraz uczniów i uczennic.

Więcej informacji: www.ceo.org.pl.

Wersja elektroniczna publikacji jest dostępna na stronie:
www.szkoledemokracji2018.ceo.org.pl.

